

Dokument nr. 8:9

(2005-2006)

Privat forslag fra stortingsrepresentantene Ketil Solvik-Olsen, Øyvind Korsberg, Torbjørn Andersen og Tord Lien

Forslag fra stortingsrepresentantene Ketil Solvik-Olsen, Øyvind Korsberg, Torbjørn Andersen og Tord Lien om en samlet plan for bygging av vindkraftanlegg i Norge

Til Stortinget

BAKGRUNN

Det har de siste årene vært en betydelig økt interesse for utbygging av vindmølleparker. Dette har blant annet bakgrunn i høyere strømpriser, økende underbalanse i kraftforsyningen, prospekter for flere direkte og indirekte støtteordninger, positive politiske signaler samt teknologiutvikling.

I henhold til regjeringen Bondevik II og stortingsflertallet ble det satt en konkret målsetting for bygging av vindkraftverk tilsvarende 3 TWh innen 2010. Også den nye Stoltenberg-regjeringen har uttalt vindkraft som et satsingsområde. Stortingsflertallet har tidligere spesielt fremhevet vindkraft som en miljøvennlig og fornybar ressurs, i tillegg til at det kan redusere Norges store avhengighet av vannkraft.

Behovet for ny kraft i Norge er betydelig. På Statnetts høstkonferanse 2005 påpekte olje- og energiminister Odd Roger Enoksen at Norge har en negativ kraftbalanse i normalår. Vindkraft kan være et bidrag til økt kraftproduksjon. Foreløpig er vindkraft en forsvinnende liten del av kraftproduksjonen i Norge. Til nå er det bygd ut ca. 0,9 TWh vindkraft. Nå tyder derimot mye på at vi står foran en storstilt utbygging av ny vindkraftproduksjon.

Ifølge Dagens Næringsliv (DN) 9. november 2005, har:

"... statlige subsidier ført til vindmølleprosjekt for 15 mill. kroner."

Tre TWh vindkraft er konsesjonsbehandlet og klart til å bygge ut, mens tre TWh er til konsesjonsbehandling, og vil bli avgjort i løpet av ett år. Ytterligere 21 TWh er meldt inn, men DN melder at bare en mindre del av dette vil komme til konsesjonsbehandling. Man regner med at forannevnte tall vil medføre minst 3 350 nye vindmøller langs kysten. Til sammenligning er det beregnet at utbygging av småkraftverk har et potensial på inntil 25 TWh, mens opprusting av kraftverk og nye større vannkraftverk har et potensial på 18 TWh. I tillegg nevner DN at:

"... det meste av den aktuelle vannkraften har lavere utbyggingskostnader enn vindkraften."

Det samme konkluderer forskerne Arild Hervik og Lasse Bræin fra Møreforskning i en rapport til Næringslivets Hovedorganisasjon (NHO).

Meningene er delte om den forestående satsingen på vindkraft. I en del kommuner ser man positivt på mulighetene for flere arbeidsplasser og økte skatteinntekter. Samtidig er det flere som er bekymret for utviklingen. Dette gjelder både miljøbevegelsen, reiselivsnæringen og aktører i energibransjen.

Statnett har påpekt at utstrakt utbygging av vindkraft kan medføre behov for ekstra investeringer i sentralnettet. Utsagn fra tidligere olje- og energiminister Einar Steensnæs i Stortingets spørretime 5. november 2003, illustrerer situasjonen:

"Vindkraftpotensialet er stort i Nord-Norge, særlig i Finnmark. Nord-Norge har overskudd av kraft om sommeren og er i balanse i vinterperioden. Med store investeringer i ny vindkraft vil området få overskudd av kraft hele året. For å kunne utnytte vindkraftpotensialet i Nord-Norge, må det derfor investeres i nettet. Størrelsen på investeringene er selvsagt avhengig av hvor mye vindkraft som realiseres, og av plasseringen av de enkelte anlegg"

og:

"Til sammen er de totale nettkostnader ved å realisere om lag 1.000 MW i Nord-Norge stipulert til om lag 4 milliarder kr. "

samt:

"Anleggsinvesteringer i vindkraftproduksjon varierer avhengig av plassering og adkomstmulighetene til anlegget. Det beregnes om lag 8 mill. kr pr. MW installert effekt. Dette innebærer investeringer på rundt 8 milliarder kr, fortsatt basert på en driftstid på 3.000 timer. Man har i løpet av de siste årene sett en reduksjon i kostnader forbundet med vindkraftproduksjon. Det er naturlig å tro at denne trenden vil fortsette ettersom det er et sterkt økende marked for vindkraftanlegg samtidig som teknologien forbedres."

En rekke andre aktører har engasjert seg for å få belyst ulike utfordringer ved bygging av vindkraftanlegg. Forsvaret har uttalt seg kritisk til en del av vindmølleprosjektet, fordi det kan føre til problemer for radar- og telekommunikasjonsutstyr. En stor andel vindkraftverk i kraftforsyningen gir utfordringer for systemansvarlig, som skal sikre forsyningssikkerheten. Kraftproduksjonen fra vindkraftanlegg gir liten forutsigbarhet fra dag til dag og fra time til time, i motsetning til vannkraft. Derfor trengs det betydelige produksjonsreserver i vannkraft, gasskraft eller annen energiproduksjon som kan kontrolleres. Dette kan medføre utfordringer i områder med flaskehalsproblematikk. Denne uforutsigbarheten i produksjon kan også medføre vanskeligheter vedrørende prissetting på NordPool ASA-børsen dersom vindkraftandelen blir stor.

Dagens vindmøller er meget store og relativt dyre i forhold til den mengden strøm som produseres. Med mer effektiv teknologi kan nok vindmøllene i fremtiden bli mer konkurransedyktige på pris, og det eksisterer store forventninger til reduserte kostnader for fremtiden. Det vil ikke berolige den delen av befolkningen som mener vindmøller er visuell forøpling. For eksempel foreligger det planer som kan medføre at det blir reist over 1 600 vindmøller langs kysten fra Hammerfest til Vadsø, hvor hver vindmølle er mellom 70 og 100 meter høye, og med en rotordiameter på mellom 80-100 meter.

Miljøkonfliktene i forbindelse med vindkraftprosjekt øker. Flere naturvernorganisasjoner frykter at naturinngrepene ved bygging av vindmøller i mange tilfeller er vel så store og større enn ved bygging av vannkraft eller småkraft, sett i forhold til mengden kraft som blir produsert. Ifølge Norsk Telegrambyrå AS (NTB) 6. november 2005 mener lederen i Norges Naturvernforbund, Lars Haltbrekke at vindkraftbransjen og Norges vassdrags- og energidirektorat (NVE) har lagt seg på en linje som provoserer opinionen

unødvendig, og at det på den måten skapes en unødvendig motstand mot vindkraft. Norges Miljøvernforbund sendte 27. oktober 2005 et brev til miljøstatsråd Helen Bjørnøy med krav om utarbeidelse av en samlet plan for vindkraftanlegg. De viser til at store arealer inngrepsfrie naturområder går tapt, og at det går med rundt 200 daa ved bygging av en 70 MW vindpark.

Mange vil også hevde at naturinngrepene ved bygging av vindmøller er vel så store og større enn ved bygging av vannkraft eller småkraft, sett i forhold til mengden kraft som blir produsert. Det pekes også på at vindkraft knapt bidrar til effektbalansen. For eksempel er vanlige gasskraftgeneratorer på mellom 800 og 1 000 MW, mens en stor vindmølle typisk er på bare 2-3 MW. I tillegg kan en gasskraftgenerator gå kontinuerlig med full effekt, mens vindmøller er avhengige av vindstyrken. Ifølge oversikt på www.energifakta.no trengs det 170 vindmøller à 2 MW (3 000 timer brukstid) for å produsere 1 TWh strøm. I forhold til det planlagte gasskraftverket på Skogn trengs det dermed nesten 1 100 store vindmøller (2 MW) for å produsere tilsvarende mengde kraft.

Det vises i den forbindelse til Tyskland og at en domstol i Koblenz har forbudt et nytt vindkraftanlegg i Rheinland-Phalz av visuelle/estetiske grunner. Retten avgjorde at de 114 meter høye mastene med propell på toppen ville forandre landskapsbildet på estetisk grovt utilbørlig vis. I Tyskland utgjør vindkraften ca. 3-4 pst. av kraftproduksjon, og det er over 15 000 vindmøller på plass. Etter hvert som vindmølleparkene har blitt flere, har også vindmøllestanden vokst. Ifølge Aftenposten 26. mai 2004 har nyhetsmagasinet Der Spiegel i en artikkelserie konkludert med at videre utbygging innebærer sløsing med statlige milliarder, uten at det gir tilsvarende fordel for miljøet.

I et leserbrev i Nationen 3. juni 2004 fra Erik Solheim, daværende leder i Norges Naturvernforbund, skrev han at:

"Den som berre ser på at vindmøller ikkje har utlepp, kan tape resten av miljøaspekta av auget."

Og

"... vi treng ei liste over område som er ueigna til vindkraft fordi skadane blir for store."

Reiselivsnæringen har også uttrykt bekymring, og i en kronikk i Nationen 14. november 2005 skriver Hilde Charlotte Solheim, kommunikasjonsdirektøren i Reiselivsbedriftenes Landsforening (RBL) følgende:

"RBL er blant mange som de siste par årene har tatt opp den økende konflikten mellom vindkraft og blant annet reiseliv, men energimyndighetene har ikke villet høre."

Forslagsstillerne mener at all den tid miljøbevegelsen og politiske myndigheter har vært pådrivere for å legge til grunn en samlet plan for vannkraftpotensialet, bør det på samme måte utvikles en samlet plan for vindkraftpotensialet. Denne planen må blant annet reflektere de totale utbyggingsplaner, behov for utbygging av strømmettet, miljøkonsekvenser fra vindmølleparker og tilhørende nettinvesteringer. I tillegg må det tas i betraktning interessene til reiseliv, lokalt næringsliv, sysselsetting, lokaldemokratiets ønsker med mer. Dette er viktig for å sikre at Norge får dekket sitt energibehov ved hjelp av kostnadseffektiv teknologi, og med færrest mulig konflikter mellom ulike interesser.

FORSLAG

På denne bakgrunn fremmes følgende

f o r s l a g :

Stortinget ber Regjeringen fremme en samlet plan for bygging av vindkraftanlegg i Norge. Planen skal blant annet gi oversikt over kostnader, positive og negative miljøaspekter, innvirkning på reiseliv, forsyningssikkerhet og lignende.

Oslo, den 16. november 2005

